

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Pars IV. De Theologia Ascetica per viam unitivam deducente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

DE THEOLOGIA ASCETICA
PER VIAM UNITIVAM
DEDUCENTE.

Tertius ambulationis spiritualis terminus, nempe *terminus ad quem*, est ipsa caritas, quæ, ut supra dictum est, prima quidem in intentione, in executione tamen postrema est. Quia verò Caritas in unione moralitæ actuali cum DEO velut supremo bono ac fine Homini constitit, ideo via per quam ejusmodi caritas deducit, vocatur, de qua Christus Joan. 17. locutus est, cum oraret *ter Sancte, serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, unum sicut & nos.*

C A P U T I.

IN QUO CONSISTAT UNIO PERFECTA
CUM DEO, QUÆ EST TERMINUS
VIÆ UNITIVÆ.

Et si ex iis, quæ part. 1. de perfectione in communi dicta sunt, satis colligi possit, in quo hæc unio perfectioris majoris tamen claritatis gratia proderit eam paulo amplius hoc loco velut proprio explicare. In genere autem hæc unio per illud DEI præceptum Deut. 6. indicatum dum mandavit, ut ex toto corde, animâ, & virtute diligamus nam dum ex toto corde diligere præcepit, generaliter indicavit, quòd totum amorem Homini sibi vendicandum verò ex tota anima, & viribus diligere mandavit, magis explicare voluit, in quo amor iste consistat, omnibus anima, corporisque potentiis illi, quæ non potest, Homo uniat. Id quod S. Augustinus l. 1. de sermone Christi. c. 22. indicavit, dum dixit: *Cum dicit, totam non animam, tota mente, nullam vitæ nostræ partem vacare debeat, & quasi locum dare, ut alia re frangat, quidquid aliud diligendum occurrit, illuc rapiatur, uti potest dilectionis impetus currit.* Unde non malè colligi

nulli, quadruplicem esse unionem, per quam Homo perfectissime cum DEO unitur, & eo, quantum in hac vita fieri potest, perfecte fruitur, de quibus in sequentibus §§. fusius non-nihil agendum.

§. I.

De prima unione per memoriam.

I. Hæc unio in eo consistit, ut jugiter DEVS in memoria, quantum humana fragilitas patitur, habeatur; sicut enim beatitudo perfecta in cælis in perpetuâ visione, & jugi memoria DEI consistit; ita beatitudo inchoata hujus vitæ tantò major censi debet, quantò propius ad eorundem felicem statum per similem divinæ præsentia memoriam accesserit. Ita sanè Regius vates Psal. 15. de seipso fatetur: *Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris meus est mihi, ne commovear.* Hinc & alios ad exemplum suum imitandum hortatur Pl. 104. dicens: *Quarite Dominum, & confirmamini: quarite faciem eius semper.* Quid autem est facies DEI, nisi præsentia DEI? inquit S. Augustinus in hunc Psalmum, *Quid est faciem DEI querere, nisi in eius præsentia converso in ipsum corde semper incedere, sicque, ut S. Bonaventura & Hischius apud Rodriquez p. 1. tr. 6. loquuntur, beatitudinem in hac vita inchoare?* Neque hæc adeò difficile cuiquam accidere debere, vel ex ipso ferventer amantium exemplo satis liquet, quibus adeò proprium est hanc assiduam amati memoriam animo fovere, ut commune hinc exortum sit axioma, quo dicitur, animam magis, ubi amat, quam ubi animat, habitare; quantò magis similem effectum amori divinò longe perfectiori concedere oportebit? maximè cum ipse DEVS indefinenti sua beneficentia & liberalitate ad tantam memoriam invitet, quemadmodum S. Ambrosius adversus momentum, quo homo non utatur vel fruatur DEI bonitate & misericordia, sic nullum debet esse momentum, quo cum præsentem non habeat in memoria.

II. Porro memoriæ hujus continuæ fovendæ varij asservantur modi ab Ascetis. Nam 1. ajunt per *imaginationem* præ se posse; quatenus scilicet quis DEVM ut spheram, se verò velut

velut centrum hujus sphaerae: vel ut atomum luce
circumfusum; vel ut spongiam mari immerfam imaginatam.
2. Per elevationem; quatenus scilicet mens humana ex
creatis rebus ad Conditorum ascendit, quemadmodum
videtur Eccl. 43. hortatur dicens: *Vide arcum, & benedice
qui fecit illum, valde speciosus est in splendore suo.* Et
Sap. 13. *Quorum si specie delectati Deos putaverunt; quan-
to his Dominator eorum speciosior est, speciosior enim pro-
prietor hac omnia constituit.* 3. Per cordis inspecionem.
DEVS intra cor humanum praesens, nostri curam gerens
bona communicans, & intima quaeque desideria intrinseca
ti representatur juxta illud Apoc. 3. *Ecce sto ad ostium
ostium: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam,
veniam ad illum, & cenabo cum illo, & ipse mecum.* 4.
Per actionem omnium actionum ad majorem gloriam DEI
dem non solum clarissime conspicientis, sed etiam
ei titulo vendicantis: quem modum S. Paulus 1. Cor.
gisse videtur, dum dixit: *Sive manducatis, sive bibitis,
aliud quid facitis, omnia in gloriam DEI facite.* Et R.
Rodriquez p. 1. tr. 6. c. 4. ex omnibus aliis facit
suavissimum, & utilissimum esse censet, ad memorem
jugiter & fructuose fovendam, modò haec cautela
tur, ut non in ipsa praesentia sola velut in termino per-
sed eadem ulterius dirigatur ad actiones in conspectu
Regis ac Domini rectè, decentèrque obeundas.

§. II

De secunda unione per intellectum

I. Celebre Philosophorum scitum est, objectum
ipsum vel per speciem suam intellectui conjunctum
quodammodo fieri, quod usque adeò verum esse
credunt Theologi, ut ipsam etiam beatitudinem
intellectus, scilicet visione & contemplatione DEI
putent. Merito ergo iterum tantò magis Homo
unitus DEO, quantò propiùs ad felicitatem Beatitudinem
ipsius Divinitatis contemplationem accesserit. De
dem Contemplatione fusissime passim Asectae tractant
tamen, quidquid de ea dici potest, magis experientiam

quàm multa & operosa instructione addiscitur, ideo hoc loco breviter duntaxat natura, materia, instrumenta, & fructus illius breviter explicabuntur.

II. Naturam itaque Contemplationis quod attinet, Communis omnium, inquit P. Hugo Roth p. 3. c. 26. sect. 1. qui de contemplandi actu scribunt, sensus est, nomen hoc presè ac propriè indicare quandam rationem, res sibi objectas fixè inspiciendi, quasi intimè velis penetrare; sic enim oculorum sensu perfectè aliquid cognoscimus quando omnibus aliis relictis uni illi totam visus aciem intendimus. Habent quidem etiam liberales scientiæ suas contemplationes, sed à quibus hæc, de qua hic agitur, contemplatio multum distinguitur, cum hæc sit verus actus Religionis, atque in modum Orationis ad DEVM, Cælitèsque dirigatur, quam proinde aliqui sic definiunt: *Est liber, perspicax, & certus intuitus DEI ac rerum cælestium admirationem afferens, in amorem desinens, atque ex amore procedens.* Unde rectè colligit S. Thomas 2. 2. q. 180 a. 7. licet vita contemplativa principaliter in intellectu consistat, principium tamen in affectu habere, in quantum videlicet aliquis ex caritate ad DEI contemplationem incitatur, iterumque desinere in amorem, dum scilicet aliquis in visione rei amatae delectatur, & ista delectatio rei visæ amplius excitat amorem. Qam ob causam contemplatio DEI omni virtuti & studiosæ actioni præponitur, eò quòd in vera caritate omnium virtutum forma, & meritum origine terminetur; per quam terminationem etiam à Meditatione distinguitur, eò quòd Meditatio quærat duntaxat veritatem, Contemplatio verò in veritate reperta dulciter requiescat, & inhæreat. Unde meditatio est velut pes ambulans ad veritatem, Contemplatio autem velut oculus intuitus eam. Meditatio videt DEVM velut in pictura, Contemplatio velut vivam pulchritudinem inguetur, atque adeò longè celerius & efficacius mentem à rebus creatis abstrahit, atque in DEVM per pretiosam æstimationem convertit. Porro duplex communiter ab Ascetis Contemplatio assignatur, scilicet, & acquisita, quarum illa à solo DEO ortum habet, ideòque non clariorem duntaxat intelligentiam rei contemplatæ tribuit, sed etiam ardentiorum amorem, majoremque suam vitam in voluntate excitat, quàm acquisita, ut

potere quæ, sicut humano labore ac industria comparatur, plerumque etiam non tam potenter & suaviter afficit, quam admodum contemplatio infusa.

III. Materia Contemplationis multiplex assignatur, quæ tamen ad sex ferè capita revocatur, nempe 1. ad Deum, ejusque attributa ac perfectiones. 2. Ad Christum, ejusque infinitas perfectiones, Vitam, Passionem, ac Mortem. Ad Patriam cœlestem, ejusque Incolas, & gaudia, quæ ibi reperuntur. 4. Ad Statum Ecclesiæ militantis, ejusque mirandam gubernationem, ac protectionem. 5. Ad mundum visibilem, omnèsque res creatas in eo contentas, ejusque multitudinem, magnitudinem, & pulchritudinem suam, ejusque scientiam, Majestatem, Sapientiam, aliàque attributa, quæ manifestant. 6. Ad nos ipsos, tam secundum superiora, quam naturalia dona & operationes spectatos. In his omnibus objectis facilè patet, hanc viam non habere propriam Contemplationis materiam, sed omnibus rebus communem, atque adeò in solo modo considerandi, scilicet via purgativa reflexionem ad proprias virtutes, cum studio emendationis: illuminativa virtutum suarum, Christi que imitationem: Unitiva verò sapientiam, Caritatis dulcedinem perducentem, ut loquitur S. Bonaventura de parv. bon., in prædictorum objectorum contemplatione intendit.

IV. Instrumenta quoque Contemplationis designantur, sed duplicis præcipuè generis, remota & propinqua, Remota censentur accuratior Materiae contemplandæ præparatio cum prævisione fructus & affectus eliciendorum, facilitas discurrendi & affectus eliciti, solitudo libellorum Asceticorum, silentium & solitudo corporis per poenitentia opera castigatio, moderatio passionum in studiis vel aliis laboribus, temperantia in somno, sensuum diligens custodia, & reliqua delectationum cautela. Propinqua instrumenta censentur puritas intentionis, quæ solum DEI benevolentiam semper quæretur; & puritas affectionis, quæ solum DEVM dirigatur. Ad quam puritatem non modò referret, inquit S. Aug. l. c. si gradatio, quæ ad dilectionem nititur à S. Bonaventura p. 3. de bon. parv. assignatur.

pendatur, nempe quod 1. per meditationem acquiratur spiritalitas, & suavitas cognitionum, & affectuum. 2. Sequatur gaudium spirituale. 3. Nascatur aviditas seu sicis, qualem S. Scriptura per sitim cervorum exprimit. 4. Ex appetitu oriatur tedium rerum terrenarum, aliorumque impedimentorum à progressu in perfectione retardantium. 5. Mentem invadat sancta amentia, quàm mavult quis omnes molestias subire, quàm divinorum gustum deserere. 6. Crescat fiducia, favores & auxilia varia impetrandi. 7. Optatissima mentis tranquillitas succedat, quàm homo contra quolibet perturbationes solidatit, ut neque cupiditate, neque timore in diversa rapiatur, velut olim in arca Noë inclusi. Sic inquit D. Bonaventura l. c. ad caritatem, cuius profectus omnis boni complementum inducit. In tranquillitate est pacis multitudo, & quasi finis quietis nostra quam Dominus Discipulis promisit.

V. Fructus denique Contemplationis idem S. Bonaventura breviter sequentibus verbis in Itin. c. 24. expressit: *Summum in terris beneficium, quod anima conferri possit, contemplatio est. Habet enim annexas perfectissimas & supremas deletiones: habet consequentes virtutes, dona, beatitudines, & fructus Spiritus Sancti: habet ultimam Spiritus creati cum in creato, adeoque divino unionem, tanto feliciorum, quanto immediatorem: Habet familiaritatem amicitia cum Calitibus: habet pacem cordis, qua per somni Metaphoram explicari solet, habet claritatem ex aeterna Sapientie participatione, sicut S. Benedictus ex unico solis radio totum ante oculos Mundum adducit mirè delectabilem refectioem, cuius abundantia ebrietati comparatur: habet cum Celi Rege, & beata Hierusalem Habitationem: habet semper florentia solatia ob affectuum à terrenis elevationem: habet semper novos caritatis stimulos sicut focus stabris mandescit: habet secreti fidem, quia audit verba, qua nescit eloqui.* Alii eandem arbori, quam olim S. Joannes vidit in Apocalypsi sua. comparant duodecim fructus afferenti, qui sunt. 1. Defectuum correctio. 2. Vitiolum extirpatio. 3. Affectuum ordinatio. 4. Proprii iudicii & voluntatis abnegatio. 5. Tentationum victoria. 6. Virtutum augmentatio.

10. Operum quotidianorum perfectio. 8. Intentionis
rectificatio. 9. Sensuum interiorum & exteriorum ab-
dia. 10. Tribulationum generosa exantlatio. 11. Pacis
& tranquillitatis fruitio. 12. Proximi per bona exempla
& doctrinas ædificatio.

VI. Ex quibus omnibus hæc patet non contemplationem, cum sit clara & quieta intuitio divinæ voluntatem ad perfectum amorem inflammans, ut plurimum donum perfectorum esse, qui vitiis extinctis & virtutibus acquisitis atque amore DEI magno condecoratis, eam tranquillitatem habent, quâ possint mentis obturum in-
figere, & tanquam ligna arida suavissimè igne divini ardere. Hoc tamen non obstante, neminem, ut notat
go Roth p. 3. c. 26. sect. 1. tam simplicem esse ac rudem ad contemplationis culmen emergere possit modo ab-
per faciliores discursuum & affectuum vias incedat, & im-
pleat, quod Christus Matth. 7. dixit: *Quærite* (per discursus
& *invenietis. Petite* (ardentia suspiria eliciendo) & *ap-
tis: pulsate* (per intensiores affectus instando) & *aper-
vobis:*

§. III.

De tertia unione voluntatis cum DEO

I. Hæc unio in perfectissima voluntatis humana
divina conformatione consistit, ad quam proinde transi-
runtur. 1. Ut quidquid divinæ voluntati conformetur
mo cognoverit, sive prosperum sit, sive adversum, cum
reverentia, atque alacritate acceptet, & exequatur, ut
non solum velit voluntas humana, quod vult, aut
DEVS, sed etiam purissimo DEI amore allecta, solam
actionibus beneplacitum illius quærat. 3. Ut voluntas
mana tam intimè conjungatur divinæ, ut nullum
porius sit, quàm DEVS, nihil scire, nihil cogitare, nisi
le, nihil esse, nihil vivere cupiat, nisi DEI voluntas
Quod quidem est supremum vitæ spiritualis fastigium. II.
quod omnia exercitia vitæ unitivæ diriguntur, & in
intimâque cordis lætitia, beatitudo hujus vitæ, &
totius Evangelicæ doctrinæ consistit. Ut,

II. Ex hac porro unione sequentes plerumque affectus non sine ingenti animæ emolumento ac solatio sequuntur. 1. *Admiratio* majestatis, aliarumque perfectionum divinarum. 2. *Gaudium* singulare de excellentia & operibus DEI. 3. *Laus & gratiarum actio* pro tot donis, cum desiderio eum videndi, possidendi, honorandi, & obediendi, optando, ut omnes illum agnoscant, ament, eique serviant. 4. *Zelus* fervens divinæ gloria & salutis animarum. 5. *Fiducia* specialis de bonitate & providentia DEI, cum timore filiali, ne quid committat, per quod tantam Majestatem offendat, aut omnino ab ejus amore separetur.

§. IV.

De quarta unione reliquarum potentiarum cum DEO.

I. Inter alia Ascetarum axiomata illud non postremum censeo debet, quo dicunt, amorem operibus magis, quam verbis declarari; nam, ut sapienter S. Gregorius in hom. quadam advertit, *nunquam est amor DEI otiosus; operatur enim magna, si est; si autem operari renuit, amor non est.* Hinc & S. Joannes 1. c. 3. hortatur: *Filsoli, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate;* ut scilicet DEVM non tantum ex toto corde & anima, sed ex totis viribus etiam diligamus, id est, quidquid per exteriores sensus & membra loquimur, & operamur, id ipsum quoque ad purissimum DEI amorem ordinemus; sic enim in ipsis etiam moribus & virtutibus DEO assimilabimur, dum scilicet, sicut ipse omnia ad extra propter se perfectissimo modo operatur; ita nos quoque, quæcunque opera ex ejus voluntate suscepta omni possibili diligentia ac perfectione propter ipsum suscipimus & exequimur. Et hoc nempe est, quod Cant. 8. Sponsæ indicavit, dum non solum ab eadem ut signaculum super eor, sed etiam super brachium poni voluit, ut scilicet ex hoc disceret Sponsa, amorem suum non tantum affectivum, sed etiam effectivum esse, & in opus prodire debere.

II. Quare qui hanc quartam & perfectissimam unionem sequi cupit, tria in universis suis operibus præstare studeat. Ut, sicut DEVS omnia opera sua *ordinatè* admodum peregit,

git, sex diebus ea creando, cum tamen unico momento
 Mundum condere potuisset; ita ipse quoque omnia
 sua bene ordinet, & illi soli operi, quod DEVM tunc
 sive per Superiorum præceptum, sive per legum præcepta
 sive per occultas inspirationes cognoverit, totum animi
 virésque magna cum libertate applicet; hoc enim est,
 Thoma Kemp. l. 3. de imit. c. 26. opus perfecti viri, nunc
 ab intentione cœlestium animum relaxare, & inter
 curas quasi sine cura transire, non more torpentis, sed
 gativâ quâdam liberâ mentis. 2. Vt, sicut DEVS
 versis operibus suis Ideam sibi perfectissimam in
 descriptam proposuit, & eidem opera sua sic conformavit,
 dum eadem ipse examinavit, deprehenderit valde
 na; ita & ipse Homo singularum suarum actionum Ideam
 perfectissimam proponat, & eam, quàm studiosissimè
 imitari studeat. Talem autem Ideam vel ipsa natura
 nis, aut Regula Ordinis dicat, aut ipse Christus, qui
 perfectissima Idea omnis sanctitatis ac perfectionis, crea-
 docuit. Hinc & ipse Pater æternus cum velut Ideam
 proposuit dicens: *Hic est Filius meus dilectus, in quo
 complacui; ipsum audite.* Certè hæc potissima Incentiva
 Christi causa fuit, teste S. Laurentio Justiniano serm. 1.
 Cruc., quatenus per assumptum hominem documentum
 berrima tribueret DEVS, quibus peccator Homo am-
 peraret dona, deformatam reformatet imaginem, &
 stem, à qua elongaverat multum, remearet ad Patrem
 rectè S. Gregorius ep. 1. de perf. Christ. dixit: *Quia
 sua sua Pictor est, & Artifex huius voluntas, coloras
 virtutes, exemplar Christus esse debet.* Unde omnis
 tus tam longè abest à vera virtute, quàm longè est
 ma, quam verbo & exemplo commendavit Christus
 in carne, quemadmodum S. Bernardus serm. 4. de
 qui & sapienter advertit, Christi amorem & imitationem
 compendiosissimam viam ad perfectionem alle-
 Summa, inquit, *felicitaris nostra est divinæ similitudo
 cipatio, ad quam pervenimus, si DEVM cor à m
 ergo similis DEO fieri cupis, videndo DEVM, sicut
 nam, ut ei similis fias, videndo eum, sicut pro te factum
 per imitationem sacræ Humanitatis ad similitudinem*

summa Divinitatis. Hinc ad eandem imitationem Fratres
 suos serm. 3. in natal. Dom. adhortans, novum argumentum
 usurpat dicens: *Obsecro vos, dilectissimi, considerate diligen-*
tius, quantum fecerit DEVS pro vestra exhortatione & salute,
ne infructuosus in vobis inveniatur sermo tam vivus & effi-
cax, sermo fidelis, & omni acceptione dignus, sermo non tam
orū, quā operū. Putatis, Fratres, parū mihi molestum esse,
si hoc ipsum verbum, quod nunc loquor ad vos, vacuum, & sine
aliqua utilitate deperire in cordibus vestris nōsem? & quis sum
ego, aut quis est sermo hic meus? si hunc tantillum vocis labo-
rem inutilem esse doleret Homo pusillus, imō & nihil; quā in-
stius indignabitur Dominus Maiestatis, si tantam eius operam
nostrā aut duritiā, aut negligentia contingat evacuari? aver-
tat hoc à servulis suis, qui pro eorum salute induere dignatus est
formam servi. Simus ergo ut Christus, inquit S. Gregorius
Nazianz. Orat. 40. in Pasch. quoniam ipse quoque sicut nos;
efficiamur Dei propter ipsum, quoniam ipse quoque propter nos
Homo factus est. 3. Ut, sicut DEVS statim post creationem
Mundi, examinavit opus suum, ita & Asceta frequenter se
super Actiones suas reflectat, eūque in finem non tantūm
post ipsam actionem, sed etiam in quotidianis suis examini-
bus, & hebdomodariis, mensurisque recollectionibus inqui-
rat, quantum ab Idea proposita recesserit, & quomodo erro-
rem à se commissum emendare velit.

CAPUT II.

DE TERMINO VIÆ UNITIVÆ.

I. **E**T si ex iis, quæ in prioribus §§. dicta sunt, satis col-
 ligi posset, quis sit terminus viæ unitivæ, scilicet qua-
 duplex unio ibidem explicata. Ut tamen etiam hic termi-
 nus sub uno nomine compendiosius & clarius proponatur,
 placet & hoc subsidio Ascetice studiosum non defraudare.
 II. Aio itaque, Terminum supremæ viæ unitivæ esse
perfectam amicitiam cum DEO: cujus typus erat amicitia in-
ter Jonatham & Davidem contracta, de quibus 1. Reg. 18.
licitur, quod Jonathas dilexit David quasi animam suam;
quia anima illius erat agglutinata animæ David; hinc & ex-
colliavit se Jonathas tunicâ suâ, quâ erat indutus, & dedit eam
 David,

David, & reliqua vestimenta sua usque ad gladium & arcum suum, & usque ad balneum. Et verò perfectionem, quæ lapsus est viæ unitivæ, in hac amicitia consistere, colligitur ex ipsa definitione Amicitia à D. Thoma 2.2. q. 23. 1. art. 2. ubi dicit eam esse amorem mutua benevolentia super qua communicatione fundatum; tum ex proprietatibus Amicitia; uti enim amici perpetuò de se cogitant, & simul desiderant: unum volunt, ac nolunt (nam eadem volunt nolle firma amicitia est, teste S. Hieronymo in ep. ad Deum omnia sibi mutuò communicant (nam juxta commune verbum, Amicorum omnia sunt communia) in mortali mutuò assimilare conantur (nam, teste eadem S. Hieronymo sup. Mich. Amicitia aut parem facit, aut invenit) in alio non se deserunt (nam, ut Cassander in epist. rectè advertebat: *Qui verè amicus est, omni tempore diligit; non eum totum separat, non labor laxat, thesaurus non superat, alienum non occupat*) ita hæc omnia in ipsa quoque caritatis perfectione suo modo reperiuntur, ut ex dictis patet, & chrè S. Ambrosius l. 5. de offic. c. ult. sequentibus verbis firmat: *Quid est Amicus, nisi consors amoris, ad quem tuum adiungas atque applices: cui te tanquam alteri committas: à quo nihil timeas, nihil ipse commodi tui in bonum mittas: non enim vectigalis amicitia, non quaestus, quia non gratia queritur, sed gratia; nec licitatione pretiorum, sed voluntia.* Hinc & ipse Christus Apostolis ad perfectionem tum vocatis Joan. 15. dixit: *Vos Amici mei estis, si secum ego precipio vobis. Nam non dicam vos servos, quia scit, quid faciat Dominus eius. Vos autem dixi Amicos, quia omnia, quaecumque audivi à Patre meo, nota feci vobis.*

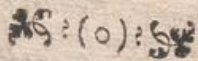
III. Ex quibus colligitur 1. Illum tandem caritatis amicitia cum DEO partes implevisse, qui ita erga se gerit, ut DEVS verè de eo, perinde ac de Davide dicitur sit illud Act. 13. *Inveni David virum secundum caritatem qui faciet omnes voluntates meas.* Unde & tripliciter fructum participare merebitur, quem DEVS Psal. 81. sic dicens: *Oleo sancto meo unxi eum* (id est, tali lætificatione plevi, quæ, sicut oleum omnibus aliis liquoribus superat, ita omnes alias læticias superat juxta illud S. Pauli Phil. 4. *Pax Dei, quæ exuperat omnem sensum &c.*) manus n

auxiliabitur ei (id est, non exigua gratia, quæ digiti tantum auxilio sit similis, sed copiosa, per potentem DEL manum significata; hinc perinde ut David 1. Reg. 18. in omnibus viis prudenter se geret, quia Dominus erit cum illo) & brachium meum confortabit eum: si enim præcepit DEVS per Salomonem Prov. 4. *Omni custodia serua cor tuum, quoniam ex ipso vita procedit*; quanto magis ipse custodiet virum secundum cor suum, ex quo vita spiritualis, scilicet amor perfectus procedit.

IV. Colligitur 2. Hanc solam amicitiam esse veram amicitiam, atque adeo præ aliis quærendam, uti præclare S. Augustinus l. 5. hom. 38. indicavit dicens: *Nihil delectabilius DEO; nam in Homine sunt, qua te offendunt, toleras tamen propter amicitiam. DE amicitia, quibus rebus debet cogi, ut dissolvatur a te, non invenies.* Unde merito exclamat S. Gregorius apud Engelgr. embl. 13. *O mira divina bonitatis dignatio! Servi digni non sumus, & amici vocamur: quanta dignitas est hominum esse amicos DE I!* Itaque audiat Asceta Thomam Kemp. l. 2. c. 8. monentem: *Sine amico non potes bene vivere, & si IESVS non fuerit tibi præ omnibus Amicus, eris nimis tristis, & desolatus.* Alloquatur ergo animam suam illis S. Augustini verbis c. 24. manual. *O anima mea, dilige eum, à quo tantum dilecta es. Elige illum amicum tuum præ omnibus amicis tuis, qui, cum omnia subtrac̃ta fuerint, solus tibi fidem servabit.*

V. Colligitur 3. Quibus mediis hæc amicitia conservanda sit, illis nempe, quæ pius Asceta l. 2. c. 8. indicavit his verbis: *Magna ars est, scire cum IESV conversari: & scire IESVM tenere magna Prudentia: Esto humilis & pacificus, & eris tecum IESVS. Sis devotus & quietus, & manebit tecum IESVS. Potes eum fugare IESVM, & gratiam eius perdere, si volueris ad exteriora declinare. Et si illum effugeris, & perdidideris, ad quem fugies? & quem tunc quæres Amicum? Nonne hoc est magnum damnum, quam si totum perderes Mundum? quid potest tibi Mundus conferre sine IESV?*

DE TENTATIONIBUS VIÆ UNIV
TIVÆ.

I. PRÆter eas, quæ in via illuminativa enumeratz, & etiam via interdum adhuc infestæ sunt, sequentes vigis viæ unitivæ sunt propriæ, & periculosæ. Prima est *perbia* ex bonis operibus orta; cui tentationi, etsi ipse frequenter medeatur, varias infirmitates corporis & immittendo, ne magnitudo revelationum & bonorum rum extollat illos; nihilominus tamen etiam ex sua parte operari debent ii, qui in hac via sunt constituti, sicut scilicet illam Christi Luc. 17. datam doctrinam credens. *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite sibi, quod sumus.* Tanta certè Homo quantumcunque peccator apud DEVM debita contraxit propter innumera beneficia etiam si omnes possibiles virtutum actus solus elicere minimam quidem debiti partem solvisse conaignè debeat; quis autem non stultum diceret illum, qui, cum milliones talentorum deberet, superbiret ex eo, quando obolum solvisset?

II. Secunda tentatio *Curiositas* est in rebus divinis periculis, puta solatiis, raptibus, visionibus, revelationibus &c. cui occurrendum, per scurum divini beneplacitum, cogitando scilicet, quòd Homo perfectus, quòd nihil nisi beneplacitum divinum querere debet, & deberet, etsi sine fine ejusmodi gratias experiret, & propter se, sed propter solum beneplacitum DEI committat quidni ergo propter idem beneplacitum æquè libenter reat illis?

III. Tertia tentatio est *inanis de propriis virtutibus* cui occurrendum recordatione tum alienorum lapsus, tum propriorum, si vel minimum DEVS manum subtrahat. præclara illa pii Ascetæ l. 3. de imit. c. 14. doctrina nos semper habenda: *Ceciderunt stelle de celo, & non quid præsumo? Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam ne, subtrahas. Nulla iuvat fortitudo, si conferas. Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sacra*

Nam relinqui mergimur, & perimus, visitati verò erigimur, & vivimus. O quam humiliter & abiectione de meipso sentiendum est! O quam profundè submittere me debeo sub abyssalibus iudicis tuis, Domine, ubi nihil aliud me esse inventio, quàm nihil & nihil!

IV. Quarta tentatio est *Iudicium temerarium* de aliorum factis & dictis: *Libertas* alios increpandi, & de Superioribus etiam conquerendi: *Impatientia* ob aliorum defectus &c. quæ omnes tentationes, si, aut ex una radice, scilicet nimia sui aestimatione oriuntur, ita per eandem humilitatis virtutem occurrendum est, benèque illud verissimum Thomæ Kemp. l. 3. c. 7. pronunciatum perpendendum, quòd scilicet merita non sint ex hoc aestimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat, vel peritus sit in Scripturis, aut in altiori gradu gradu, sed si vera fuerit humilitate fundatus, & divina caritate repletus, si DEI honorem purè & integrè semper quærat: si seipsum nihil reputet, & in veritate despiciat. Sed & illa Casiani coll. 11. c. 10. sententia consideranda: *Evidens indicium est anima nedum vitiorum sæcibus eliquata, in criminibus alienis non affectu misericordie condolere, sed rigidam iudicantiam adhibere censuram.*

V. Quinta tentatio est *Presumptio*, quæ multa supra vires tentantur: cui resistendum firmissimo factò decreto, nihil tentandi, nisi quod vel obedientia præscripserit: vel certè post maturam deliberationem, & orationem præmissam divino beneplacito conforme quis iudicaverit. Stultotum namque est, teste Salomone Prov. 29. totum suum spiritum proferre, ut qui seipsis majores videri appetunt; Sapientes autem differunt, & reservant in posterum, ne penitus evacuentur.

VI. Sexta tandem tentatio est *desolatio* animi, aliæque adversitates, quæ copiosæ non rarò perfectis Hominibus eveniunt: contra quam tentationem pariter scuto, bonæ voluntatis divinæ pugnandum, dicendumque cum pio Asceta in laps. 3. c. 16. *Adesto mihi, Domine IESU, in omni loco & tempore. Et si desuerit consolatio, sit mihi tua voluntas, & iuxta probationem summo solatio; non enim in perpetuum irascèris, neque in æternum comminaberis.*

QUÆ AXIOMATA IN VIA UNITIVÆ
PRÆCIPUE OBSERVANDA SINT.

I. **P**rimum est: *Summa hominis perfectio est, eorum status sui opera perfectè facere: cum enim omnes in Mundo velut theatro maximo Spectaculum DEO, Angeli & Hominibus facti simus, non aliud à nobis exigitur, quam ut Personam à DEO attributam bene sustineamus: hæc Persona nil aliud requirit, quàm ut communia; quæ statui suo conformia opera quisque sedulo & accuratè faciatur; unde ex variis historiis compertum est, sæcularibus quoque Personas, & Opificio vel alteri humili statui admodum Macariis, aliisque sanctissimis viris in merito ac sanctè æquales à DEO fuisse declaratas.*

II. Alterum est *Summa Christiani perfectio, Christi imitatio: Nam cum Christus sit Idea perfectissima omnium perfectionis ac sanctitatis, meritò tantò quisque perfectior fierendus est, quantò perfectius huic Ideæ se conformabitur. Hinc S. Bernardus serm. 22. in Cant. verè dicitur: *in cassum laborat in acquisitione virtutum, qui eas à seipso Christo quarit. Et S. Bonaventura in quodlib. serm. 10. hortatur: *Hac sit Sapiëntia & meditatio tua & studium per aliquid de ipso (Christo) cogitare, unde vel potius imitandum eum, vel ad amandum ipsum excitari. Quis enim se quisque ei in virtutis imitatione hic conformaverit, tantò ei in prima gloria & claritate appropinquabit, melior erit.***

III. Tertium: *Vnus Vni: ut olim piissimus Franciscanus dicebat: Unde non immeritò S. Bernardus super Psal. 45. Ecce, inquit, *viam vitæ: à multis dicitur: *Ecce viam mortis: ab uno ad multa. Sed & famulus Dei ex Eremitis dicere erat solitus, Nunquam in seipsum quietum, nec in re quâpiam contentum in seipsum, nisi hoc sibi persuadeat, præter DEVM & ipsius amorem.***

IV. Quartum: *Non vivitur in amore sine desiderio: amare DEVM non potest, nisi qui sibi, & cupiditate*

tus est, hoc autem contingere non potest sine grandi dolore, atque adeo etiam dolore; unde merito quidam amorem rosis inter spinas crescentibus comparat. Hinc S. Teresa semper dicere erat solita; aut pati, aut mori. Et S. Maria Magdalena de Pazzis purissimum semper fel desiderabat. Sed & S. Ignatius lignum crucis aptissimum esse dicebat ad amoris ignem fovendum.

V. Quintum: *Non affectus, sed effectus probat amorem*: quia affectus solitariè sumptus fallere potest, non item effectus; hic enim ostendit, amorem non otiosum esse, atque adeo verum amorem judicandum. Hinc & S. Joannes monebat 1. c. 3. *Filioli, non diligamus verbo aut lingua, sed opere & veritate.*

VI. Sextum: *Summa Hominis gloria est solam DEI gloriam querere*: quia summa cuique rei gloria est, finem suum possidere; atqui hunc solus ille & unicus possidet, qui solam DEI gloriam quærit; ad hoc enim conditus est homo, ut cognoscat & amet DEVM, in quo vera DEI gloria consistit.

PARS V.

DE MODO ET MEDIIS PROFICIENDI IN SCIENTIA ASCETICA, DEQUE PRÆSTANTIA EIUSDEM.

Hactenus de natura & essentia Scientiæ Asceticæ dictum est; superest, ut nunc de modo quoque in eadem proficiendi; &, quod non parùm industriam, & alacritatem discendi acuit, etiam de præstantia illius breviter agatur, quod quidem per sequentia duo capita præstabitur.

CAPUT I.

DE MODO PROFICIENDI IN SCIENTIA ASCETICA.

Modum hunc egregiè sapientissimus Salomon exemplo suo docuit, dum Sap. 7. dixit: *Propter hoc optavi, & datus est*